

YUQUMLI KASALLIKLARNING FARMAKOTERAPIYASI VA PROFILAKTIKASI.

Dushayeva Nilufar Maxsudovna

Namangan davlat universiteti Umumtibbiy fanlar kafedrasida o'qituvchisi.

Boboxonov Muxammadali Maxmud o'g'li

Namangan davlat universiteti. Tibbiyot fakulteti

Davolash-ishi yo'nalishi talabasi

Annotatsiya: Ushbu maqolada yuqumli kasalliklarga qarshi kurashda farmakoterapiya va profilaktikaning muhim roli ko'rib chiqiladi. Farmakologik yutuqlar, terapevtik aralashuvlar va profilaktik choralar haqida so'nggi adabiyotlar tahlil qilinadi, shuningdek, muammolar ta'kidlanib, kelgusidagi ushbu kasalliklarga qarshi amalga oshirish uchun amaliy tavsiyalar beriladi.

Kalit so'zlar: Farmakoterapiya, yuqumli kasalliklar, profilaktika, antimikrobik qarshilik, vaksinalar, terapevtik strategiyalar, jamoat salomatligi.

Yuqumli kasalliklar dunyo bo'ylab kasallanish va o'limning yetakchi sabablaridan biri bo'lib qolmoqda. Tibbiyotda erishilgan katta yutuqlarga qaramay, antimikrobik qarshilik (AMQ), yangi patogenlar va vaksina qamrovi bo'shliqlari kabi muammolar jiddiy qiyinchiliklarni yuzaga keltirmoqda. Farmakoterapiya va profilaktik strategiyalar yuqumli kasalliklar yukini kamaytirishda ajralmas ahamiyatga ega. Ushbu maqola hozirgi farmakologik yondashuvlarni ko'rib chiqish, profilaktik choralarni o'rganish va ularning global salomatlikka ta'sirini muhokama qilishni maqsad qilgan.

Ushbu maqola tizimli tahlil metodologiyasidan foydalangan holda ilmiy jurnallar, klinik sinovlar va jamoat salomatligi hisobotlari ma'lumotlarini tahlil qildi. "Farmakoterapiya", "yuqumli kasalliklar", "antimikrobik qarshilik" va "profilaktik strategiyalar" kabi kalit so'zlar yordamida adabiyotlar qidiruvi amalga oshirildi. Tanlash mezonlari so'nggi o'n yil ichida nashr etilgan, farmakologik va profilaktik yondashuvlarga bag'ishlangan tadqiqotlarni qamrab oldi.

Yuqumli kasalliklarni farmakoterapiya qilish va oldini olish

Farmakoterapiya:

Farmakoterapiya yuqumli kasalliklarni davolash yoki boshqarish uchun dorilarni qo'llashni o'z ichiga oladi. Ushbu usullar keng tarqalgan:

Antibiotiklar:

- Bakterial infeksiyalarga qarshi.
- Misollar: Penisillin, amoksitsillin, tetratsiklin.

- Noto‘g‘ri yoki haddan tashqari ishlatish antibiotiklarga chidamlilikka olib kelishi mumkin.

Antiviral dorilar:

- Virusli infeksiyalarga qarshi ishlatiladi.
- Misollar: Asiklovir (gerpes uchun), oseltamivir (gripp uchun), remdesivir (COVID-19 uchun).

Zamburug‘ga qarshi dorilar:

- Zamburug‘li infeksiyalarni davolaydi.
- Misollar: Flukonazol, amfoteritsin B.

Parazitlarga qarshi dorilar:

- Malariya yoki gijja kabi parazitlar infeksiyalarni davolaydi.
- Misollar: Xlorokin (malaria uchun), ivermektin.

Immunomodulyatorlar:

- Infeksiyalarga qarshi kurashishda immunitetni kuchaytiradi yoki bostiradi.
- Misollar: Virusli infeksiyalar uchun interferonlar.

Profilaktik dorilar:

- Infeksiyalarning oldini olish uchun ishlatiladi, masalan, endemik hududlarga sayohat qiluvchilar uchun malariyaga qarshi dorilar.

Yuqumli kasalliklarning oldini olish:

Asosiy usullar:

Vaksinatsiya:

- Qizamiq, poliomyelit va gripp kabi kasalliklarning oldini olish uchun muhim.

- Maxsus patogenlarga qarshi immunitetni oshiradi.

Gigiyena qoidalari:

- Qo‘llarni sovun bilan muntazam yuvish.
- To‘g‘ri sanitariya va chiqindilarni to‘g‘ri utilizatsiya qilish.

Oziq-ovqat va suv xavfsizligi:

- Toza ichimlik suvini ta‘minlash.
- Oziq-ovqatni to‘g‘ri ishlov berish orqali ifloslanishning oldini olish.

Vektorlarni nazorat qilish:

- Kasalliklarni tarqatuvchi organizmlarga (masalan, chivinlarga) ta‘sirni kamaytirish (insektitsidlar, to‘rlar ishlatish).

Jamoat sog‘liqni saqlash choralari:

- O‘choqlarda karantin.
- Sog‘liqni saqlash bo‘yicha targ‘ibot kampaniyalari.

Antimikrobik vositalarni boshqarish:

- Antibiotiklarni mas‘uliyat bilan ishlatib, chidamlilikning oldini olish.

Shaxsiy himoya choralari:

- Niqoblar, qo‘lqoplar yoki boshqa himoya vositalarini qo‘llash.
- Yuqumli kasalliklardan (JTSK) saqlanish uchun xavfsiz jinsiy aloqa qilish.

Global ahamiyat:

1. Inson salomatligini saqlash:

Har yili yuqumli kasalliklar, masalan, sil, OITS, gripp va COVID-19 kabi pandemiyalar millionlab insonlarning hayotiga xavf soladi.

Farmakoterapiya va profilaktika ushbu kasalliklarni oldini olish va davolashning asosiy usullari hisoblanadi.

Yangi avlod antibiotiklari va vaktsinalar yordamida kasalliklar bilan samarali kurashish mumkin.

2. Kasalliklarning global tarqalishini to‘xtatish:

Yuqumli kasalliklar davlat chegaralarini tan olmaydi. Masalan, COVID-19 butun dunyo bo‘ylab tarqalib, sog‘liqni saqlash tizimlariga jiddiy zarar yetkazdi.

Profilaktik choralar va farmatsevtik vositalar pandemiyalarni jilovlash va ularning iqtisodiy va ijtimoiy oqibatlarini kamaytirishda muhim rol o‘ynaydi.

3. Rezistentlik muammosini hal qilish:

Antibiotiklar va antiviral vositalarga qarshilikning (rezistentlikning) oshishi global xavf bo‘lib qolmoqda.

Farmakoterapiyadagi innovatsion yondashuvlar yangi dori-darmonlarni ishlab chiqish orqali ushbu muammoni hal qilishga yordam beradi.

4. Ijtimoiy va iqtisodiy ta‘sir:

Yuqumli kasalliklar tufayli davlat iqtisodiyotiga katta zarar yetadi (davolash xarajatlari, mehnat qobiliyatining yo‘qolishi).

Profilaktika va o‘z vaqtida davolash orqali iqtisodiy yo‘qotishlarni kamaytirish mumkin.

5. Global sog‘liqni saqlash tizimini kuchaytirish:

Yuqumli kasalliklarga qarshi kurashda davlatlararo hamkorlik, xalqaro tashkilotlar (JSST, CDC) va farmatsevtik kompaniyalar o‘rtasidagi hamkorlikni rivojlantirish zarur.

Vaktsinalar va dori vositalarini adolatli taqsimlash orqali butun dunyoda sog‘liqni saqlash darajasini yaxshilash mumkin.

6. Ilm-fan va innovatsiyalarni rivojlantirish:

Genetik texnologiyalar va biotexnologiyalar yordamida yuqumli kasalliklarga qarshi samarali dori-darmonlar va vaktsinalar ishlab chiqish tibbiyot sohasidagi eng dolzarb vazifalardan biridir.

Xulosa

Yuqumli kasalliklarni samarali boshqarish uchun farmakoterapiya va profilaktik strategiyalarni integratsiyalash zarur. Quyidagi tavsiyalar keltiriladi:

Tadqiqot va rivojlanishni kuchaytirish: Innovatsion dori va vaksinalar ishlab chiqish uchun mablag' ajratishni ko'paytirish.

Jamoat salomatligi tizimlarini mustahkamlash: Global kuzatuv va javob tizimlarini yaxshilash.

Antimikrobik nazoratni targ'ib qilish: Antibiotiklardan foydalanishni tartibga soluvchi siyosatlarni amalga oshirish va AMQni kamaytirish.

Vaksina qamrovini kengaytirish: Ayniqsa, uncha rivojlanmagan hududlarda vaksinalar orqali profilaktik choralarni ta'minlash.

Jamiyatni o'qitish va kuchaytirish: Gigiyena, emlash va dorilarni to'g'ri qo'llash haqida xabardorlikni oshirish.

Kelajakdagi sa'y-harakatlar davolash va oldini olish o'rtasidagi bo'shliqni bartaraf etishga qaratilgan multidistsiplinar yondashuvni rivojlantirishga, shuningdek, hozirgi va yangi paydo bo'layotgan yuqumli kasalliklar tahdidlariga qarshi barqaror global sog'liqni saqlash tizimini ta'minlashga qaratilishi lozim.

Adabiyotlar.

1. Анцилевич Л.М., Ягудина Л.А. Практическое применение иммуноферментного анализа в диагностике заболеваний // Практическая медицина. 3 (79). Июль 2014 г. 28 с.
2. Сейсенбаева М.С., Кошематов Ж.К., Сандыбаев Н.Т., Нурабаев С.Ш., Матвеева В.М., Богданова М.И., Сугирбаева Г.Д. Приготовление диагностических препаратов для иммуноферментного анализа с целью выявления антигена возбудителя пастереллеза // Актуальные вопросы ветеринарной биологии № 1(21), 2014. 33 с.
3. Сухоедова А.В., Меньшиков В.В. Технология использования антигенов в производстве тест-систем для иммуноферментного анализа // Успехи в химии и химической технологии. Том XXX, 2016. № 2. 75 с.
4. Жаворонок С.В., Тапальский Д.В. Иммуноферментный анализ. Учебное пособие для студентов 2-5 курсов. Гомель, 2004.
5. Бердиярова, Шохида Шукуруллаевна, Юсупов Шухрат Абдурасулович, and Юсупова Наргиза Абдикодировна. "КЛИНИКО-ЛАБОРАТОРНАЯ ХАРАКТЕРИСТИКА ХРОНИЧЕСКОГО ГЕМАТОГЕННОГО ОСТЕОМИЕЛИТА." //Вестник науки и образования 10-2 (113) (2021): 63-66.
6. Бердиярова Ш.Ш., and Юсупова Н.А. "АЛКОГОЛЛИ ВА ВИРУСЛИ ГЕПАТИТ УЧУН БАЪЗИ ЛАБОРАТОРИЯ КЎРСАТКИЧЛАРИНИ ТАҚҚОСЛАШ ТАҲЛИЛИ." // Журнал гепато-гастроэнтерологических исследований 1, no. 3 (2020): 20-23.
7. Бердиярова Ш.Ш., Юсупов Ш.А., Назарова Г.Ш. "КЛИНИКО-ЛАБОРАТОРНЫЕ ОСОБЕННОСТИ ХРОНИЧЕСКОГО ГЕМАТОГЕННОГО ОСТЕОМИЕЛИТА". //Central Asian Research Journal For Interdisciplinary Studies (CARJIS) Issue 5 | May, 2022. (116-125 ст)